15. 8. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ověření skutečného majitele jako součást AML kontroly

Každá povinná osoba podle AML zákona[1] („povinná osoba“) má řadu povinností, nejzákladnější z nich je identifikace a kontrola klienta a hlášení podezřelých obchodů. V případě, kdy je klientem právnická osoba nebo svěřenský fond, zahrnuje jeho kontrola mimo jiné ověření skutečného majitele.

Co si mám představit pod pojmem skutečný majitel?

Pojmem skutečného majitele se zabývá zákon o evidenci skutečných majitelů[2] („ZESM“), který do našeho právního řádu implementuje pátou AML směrnici[3]. Tyto předpisy vychází z myšlenky, že za každou právnickou osobou musí stát fyzická osoba, v jejíž prospěch je právnická osoba zřízena.

Skutečným majitelem je, zjednodušeně řečeno, každá fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat rozhodující vliv v právnické osobě nebo svěřenském fondu, nebo která je koncovým příjemcem podstatné části z celkového majetkového prospěchu tvořeného právnickou osobou nebo svěřenským fondem.

Právnické osoby a svěřenské fondy mají povinnost zapsat své skutečné majitele do evidence skutečných majitelů („Evidence“) a při každé změně zápis aktualizovat.

Pro lepší přehlednost budeme dále v článku používat pouze pojem právnická osoba, mějme ale na paměti, že stejná pravidla platí také pro svěřenské fondy.

Proč je ověření skutečného majitele při AML kontrole tak důležité?

Význam skutečného majitele pro oblast AML, tedy prevence praní špinavých peněz, je značný. Spočívá zejména v tom, že skutečný majitel významně ovlivňuje fungování dané právnické osoby a obvykle je zároveň příjemcem konečných ekonomických výhod z její činnosti.

Účelem ověření skutečného majitele je posouzení možného rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu a osobě skutečného majitele.

Jak tedy v praxi postupovat při AML kontrole právnické osoby?

AML zákon stanoví, že při kontrole je třeba učinit následující kroky:

1. zjistit totožnost skutečného majitele klienta; a
2. přijmout opatření k ověření totožnosti tohoto skutečného majitele.

Ověření totožnosti skutečného majitele musí být provedeno z důvěryhodných zdrojů. Pokud klient podléhá povinnosti zápisu do Evidence, je nutné ověřit totožnost skutečného majitele minimálně ze dvou zdrojů, přičemž jedním z nich musí být Evidence[4].

Hlavním cílem kontroly je zjistit, zda skutečný majitel není politicky exponovanou osobou nebo osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce.

Jak provedu kontrolu z Evidence?

Evidence je dostupná v online podobě na webovém portálu provozovaném ministerstvem spravedlnosti[5], a to ve dvou variantách. Pro běžnou veřejnost je přístupná pouze část údajů o skutečných majitelích, ovšem povinné osoby mají možnost získat přístup k Evidenci v úplné podobě.

O plný přístup do Evidence je třeba požádat prostřednictvím standardizovaného formuláře v elektronické podobě. Ministerstvo spravedlnosti následně ověří, zda je žadatel oprávněn ke zřízení přístupu a následně ztotožní fyzické osoby, které mají možnost za žadatele nahlížet do Evidence.

Oprávnění k plnému přístupu platí nejvýše 2 roky od jeho zřízení a lze jej prodloužit zasláním nové žádosti, a to i opakovaně.

Jak mám postupovat v případě, že zjistím v Evidenci nesrovnalost?

Postup pro řešení nesrovnalostí mezi skutečností a záznamem v Evidenci je rozdělen na dvě fáze.

První fáze probíhá poměrně neformálně pouze na úrovni povinné osoby a jejího klienta. Pokud má povinná osoba podezření na nesrovnalost, svého klienta na to jednoduše upozorní a zároveň dá klientovi možnost se k nesrovnalosti vyjádřit.

Pokud však klient nesrovnalost bez zbytečného odkladu neodstraní, nebo dostatečně nevysvětlí, nastává druhá fáze. Zde je povinná osoba povinna oznámit nesrovnalost soudu, který zahájí řízení o nesrovnalosti podle ZESM. Oznámení musí být doloženo skutečnostmi a písemnostmi, které nesrovnalost osvědčují a zároveň musí obsahovat také vyjádření klienta (pokud jej učinil).

Finanční analytický úřad („FAÚ“) může udělit povinné osobě pokyn, aby výše popsaný postup neuplatňovala, a to v případech, kdy by mohl zmařit nebo ohrozit šetření podezřelého obchodu nebo probíhající trestní řízení.

Co když nebudu řešit nesrovnalosti v Evidenci?

Na případy, kdy povinná osoba zanedbá své povinnosti při řešení nesrovnalostí, pamatuje AML zákon v části o přestupcích. Pokud by povinná osoba neupozornila klienta na nesrovnalost, hrozí jí pokuta do výše 100.000 Kč. V případě, že by povinná osoba nesrovnalost neoznámila soudu, nebo nedodržela pokyn FAÚ hrozí jí pokuta až do výše 1.000.000 Kč[6].

Opravdu musím provádět kontrolu skutečného majitele?

Pokud povinná osoba nesplní své povinnosti při kontrole klienta, vč. povinnosti ověření skutečného majitele předepsaným způsobem, hrozí jí v jednotlivém případě podle AML zákona pokuta do výše 10.000.000 Kč.

Pokud by však tyto povinnosti porušovala závažným způsobem, opakovaně, nebo soustavně, hrozí pokuty násobně vyšší (dle případu až 130.000.000 Kč), nebo i trest zákazu činnosti[7]. V případě vyšší závažnosti lze uvažovat také o trestní odpovědnosti podle § 217 trestního zákoníku – legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti.

AML zákon upravuje také osobní odpovědnost fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné AML povinné osobě a která porušení povinností způsobila. Tuto osobu, například člena statutárního orgánu společnosti nebo compliance officera, lze potrestat vedle AML povinné osoby.[8] Za přestupek je možné uložit pokutu do 100.000 Kč nebo zákaz činnosti, a to zejména ve formě zákazu

výkonu funkce člena statutárního orgánu jakékoli povinné osoby a výkonu závislé práce vedoucího zaměstnance jakékoli AML povinné osoby. I v případě trestního stíhání AML povinné osoby lze uvažovat o souběžné trestní odpovědnosti fyzických osob.

Co bych si z výše uvedeného měl/a odnést?

Důkladné a poctivé provádění kontroly skutečných majitelů je opravdu důležitou povinností každé povinné osoby a její zanedbání může mít vážné následky. Proto je velice důležité správně nastavit vnitřní předpisy[9] i postupy, aby celý systém fungoval efektivně a s jasnou odpovědností za provedení jednotlivých úkonů.

Mgr. Veronika Civínová,
právník

Veronika Falešníková,
paralegal

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

---

[1] § 2 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (“AML zákon”).

[2] Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů.

[3] Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění

směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU.

[4] § 9 odst. 2, písm. b) AML zákona.

[5] K dispozici >>> zde.

[6] § 44 AML zákona.

[7] § 44 AML zákona.

[8] § 50a AML zákona.

[9] § 21 AML zákona.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva
- Objektivizace náhrady nemajetkové újmy na zdraví a vliv mezinárodního prvku v rozhodovací praxi